

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 2. mája 2019¹

Vec C-692/17

**Paulo Nascimento Consulting – Mediação Imobiliária Lda
proti
Autoridade Tributária e Aduaneira**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supremo Tribunal Administrativo (Najvyšší správny súd, Portugalsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Daň z pridanej hodnoty (DPH) – Smernica 2006/112/CE – Oslobodenia od dane – Článok 135 ods. 1 písm. b) a d) – Transakcie týkajúce sa poskytovania a dojednávania úverov a správy úverov – Transakcie týkajúce sa dlhov s výnimkou vymáhania dlhov – Postúpenie postavenia účastníka v exekučnom konaní o vymoženie súdom priznanej pohľadávky, vykonané v prospech tretej osoby za protihodnotu“

I. Úvod

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supremo Tribunal Administrativo (Najvyšší správny súd, Portugalsko), bol predložený v rámci sporu týkajúceho sa dane z pridanej hodnoty (DPH) splatnej realitnou kanceláriou na základe odplatného postúpenia postavenia tejto zdaniteľnej osoby ako účastníka exekučného konania o vymoženie pohľadávky priznanej súdnym rozhodnutím.
2. Otázka položená vnútroštátnym súdom sa týka výkladu článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112/ES², ktorý stanovuje oslobodenie od DPH pre transakcie zdaniteľnej osoby spočívajúce v poskytovaní a dojednávani úverov a v správe úverov osobou, ktorá ich poskytla.
3. Domnievam sa, že na účely poskytnutia užitočnej odpovede uvedenému súdu bude vhodné, ak Súdny dvor v prejednávanej veci rozhodne aj o výklade písmena d) toho istého článku 135 ods. 1, ktoré okrem iného stanovuje oslobodenie od DPH pre transakcie zdaniteľnej osoby týkajúce sa dlhov, pokiaľ nejde o vymáhanie dlhov.
4. Z dôvodov predložených v týchto návrhoch zastávam názor, že uvedené písmená b) a d) sa majú vykladať v tom zmysle, že oslobodenia od dane, ktoré sú v nich stanovené, by sa za okolností, o aké ide v spore vo veci samej, nemali uplatniť.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Smernica Rady z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).

II. Právny rámec

A. Právo Únie

5. Ako sa uvádza v jej odôvodnení 1, smernica 2006/112 prepracovala šiestu smernicu 77/388/EHS³.
6. Podľa článku 2 ods. 1 písm. a) a c) smernice 2006/112 podlieha DPH dodanie tovaru za protihodnotu a poskytovanie služieb, pokiaľ sa toto dodanie alebo poskytovanie vykonáva za protihodnotu na území členského štátu a zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká.
7. Článok 9 ods. 1 druhý pododsek uvedenej smernice definuje, čo treba rozumieť pod pojmom „ekonomická činnosť“.
8. Článok 14 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje, že „dodanie“ tovaru je prevod práva nakladať s hmotným majetkom ako majiteľ“.
9. Článok 24 ods. 1 smernice o 2006/112 stanovuje, že „poskytovaním“ služieb je každá transakcia, ktorá nie je dodaním tovaru“. V článku 25 písm. a) je spresnené, že „poskytovanie služieb môže okrem iného pozostávať z... prevod[u] nehmotného majetku nezávisle od toho, či je alebo nie je predmetom dokumentu stanovujúceho vlastnícke právo“.
10. Podľa článku 135 ods. 1 písm. b) a d) tejto smernice členské štáty oslobodia od dane:
- „b) poskytovanie a dojednávanie úverov a správ[u] úverov osobou, ktorá ich poskytla;
- ...
- d) transakcie vrátane dojednávania týkajúceho sa vkladov, bežných účtov, platieb, prevodov platieb, dlhov, šekov a iných obchodovateľných nástrojov s výnimkou vymáhania dlhov“⁴.

B. Portugalské právo

11. S cieľom zosúladiť portugalské právne predpisy v oblasti DPH s príslušnými sekundárnymi právnymi predpismi Únie boli do Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado (zákon o dani z pridanej hodnoty, ďalej len „zákon o DPH“) vložené rôzne ustanovenia.⁵
12. Podľa článku 9 ods. 27 písm. a) a c) tohto zákona v jeho znení uplatniteľnom ku dňu skutkových okolností vo veci samej sú od DPH oslobodené:
- „a) poskytovanie a dojednávanie úverov v akejkoľvek forme vrátane operácií diskontu a rediskontu, ako aj ich správa alebo riadenie osobou, ktorá ich poskytla;
- ...
- c) transakcie vrátane dojednávania, ktoré sa týkajú peňažných vkladov, bežných účtov, platieb, prevodov platieb, inkasovania, šekov, obchodovateľných nástrojov s výnimkou jednoduchého vymáhania dlhov“.

3 Šiesta smernica Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, 1977, s. 1; Mím. vyd. 09/001, s. 23, ďalej len „šiesta smernica“).

4 Pripomínam, že článok 135 ods. 1 písm. b) až g) preberá v podstate v rovnakom znení oslobodenia od dane, ktoré boli predtým stanovené v článku 13 B písm. d) bodoch 1 až 6 šiestej smernice (pozri tiež rozsudok z 25. júla 2018, DPAS, C-5/17, EU:C:2018:592, bod 4).

5 O otázke preberajúcich ustanovení pozri najmä rozsudok z 8. marca 2012, Komisia/Portugalsko (C-524/10, EU:C:2012:129, bod 14).

III. Spor vo veci samej, prejudiciálna otázka a konanie pred Súdny dvorom

13. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z vnútroštátneho spisu zaslaného Súdny dvor vyplýva, že v novembri 2006 bol spoločnosti Paulo Nascimento Consulting – Mediação Imobiliária Lda (ďalej len „spoločnosť PNC“) v rámci jej činnosti ako realitnej kancelárie udelený výhradný mandát na predaj poľnohospodárskej pôdy. PNC sprostredkovala návrh na kúpu, ktorý však vlastník pôdy neakceptoval a odmietol jej za poskytnutú službu zaplatiť.

14. PNC sa preto obrátila na Tribunal de Família e Menores e de Comarca de Portimão (Okresný súd pre rodinné veci a veci maloletých Portimão, Portugalsko), aby jej mandantovi uložil povinnosť zaplatiť jej sumu 125 000 eur z právneho titulu splatnej provízie realitnej kancelárie, plus DPH a úroky z omeškania až do úplného splatenia. Uvedený súd návrhu spoločnosti PNC vyhovel rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť.

15. Keďže dlžník nezaplatil sumu, ktorú takto dlžil, PNC podala na ten istý súd návrh na vykonanie exekúcie s cieľom vymôcť svoju pohľadávku v zmysle jej priznania v uvedenom rozsudku, ktorej celková výška predstavovala 170 859,62 eura.⁶

16. V rámci tohto exekučného konania bola na zabezpečenie platby dlžnej sumy zexekvovaná nehnuteľnosť patriaca dlžníkovi. Zexekvovaná nehnuteľnosť bola následne vydražená v prospech spoločnosti PNC za sumu 606 200 eur⁷ s podmienkou, že táto exekútorovi zaplatí prevyšujúcu časť – t. j. rozdiel medzi sumou vydraženia a hodnotou jej pohľadávky – plus trovy exekútora. Suma, ktorá mala byť z dôvodu tejto prevyšujúcej časti zaplatená, podľa všetkého predstavovala celkovo 417 937,12 eura.

17. Zmluvou z 29. septembra 2010 postúpila PNC na spoločnosť Starplant – Unipessoal Lda (ďalej len „spoločnosť Starplant“) všetky práva spojené s jej postavením v prebiehajúcim exekučnom konaní za odplatu od spoločnosti Starplant vo výške 351 619,90 eura.⁸

18. V októbri 2010 PNC zaúčtovala po prvé sumu 125 000 eur prijatú ako odplatu za služby poskytnuté vyššie uvedenému mandantovi a zaplatila tomu zodpovedajúcu splatnú sumu DPH vo výške 26 250 eur. Ďalej zaúčtovala sumu 200 369,90 eura ako položku „iné nešpecifikované zisky“, čo zodpovedalo zostatku ceny zaplatenej spoločnosťou Starplant⁹, pričom z tejto sumy žiadnu DPH nezaplatila.

19. Dňa 24. júna 2014 vydal Autoridade Tributária e Aduaneira (daňový a colný úrad, Portugalsko) rozhodnutie o vyrubení DPH (73 840,18 eura¹⁰) a s tým spojených úrokov (9 807,59 eura), t. j. na celkovú sumu 83 647,77 eura, po tom, čo konštatoval, že vo výkaze DPH podanom spoločnosťou PNC za príslušné obdobie nebolo správne zaúčtované postúpenie procesného postavenia, ku ktorému došlo za 351 619,90 eura. V tejto súvislosti konštatoval, že išlo o transakciu, ktorá bola odlišná od transakcie týkajúcej sa provízie realitnej kancelárie, a teda podliehala DPH, pretože predstavovala postúpenie práva za protihodnotu zdaniteľnou osobou, ktorá konala ako taká, pričom patrila pod pojem poskytovanie služieb a nevzťahovalo sa na ňu žiadne oslobodenie od dane stanovené zákonom o DPH.

6 Pohľadávka bola vypočítaná takto: 125 000 eur (sprostredkovateľská provízia) + 26 250 eur (DPH z tejto provízie) + 19 609,62 eura (úroky z omeškania).

7 Vzhľadom na vnútroštátny spis sa zdá, že táto suma zodpovedala 70 % predajnej ceny predmetnej nehnuteľnosti, ktorú stanovil exekútor na základe ocenenia nehnuteľnosti vykonaného na tento účel nezávislým subjektom.

8 Podľa tejto zmluvy, ktorú zaznamenal register súdu rozhodujúceho o návrhu na výkon exekúcie, sa PNC zaviazala, že urobí a/alebo podpíše samostatne alebo spoločne so spoločnosťou Starplant všetko potrebné na to, aby k procesnej substitúcii došlo bezodkladne.

9 Zostatok bol vypočítaný takto: 351 619,90 eura (cena zaplatená spoločnosťou Starplant) – 125 000 eur (sprostredkovateľský poplatok) – 26 250 eur (DPH z tejto provízie).

10 DPH bola vypočítaná takto: 351 619,90 eura (cena zaplatená spoločnosťou Starplant) x 21 %.

20. Rozsudkom z 30. júna 2015 Tribunal Administrativo e Fiscal de Loulé (Správny a daňový súd Loulé, Portugalsko) vyhovel návrhu spoločnosti PNC na zrušenie vyššie uvedeného rozhodnutia o vyrubení DPH.¹¹

21. Svojím rozsudkom zo 4. februára 2016 Tribunal Central Administrativo Sul (Ústredný správny súd – Juh, Portugalsko), rozhodujúc o odvolaní, ktoré podala Fazenda Pública (Štátna pokladnica, Portugalsko), zrušil rozsudok vydaný na prvom stupni z dôvodu, že predmetné postúpenie pohľadávky bolo súčasťou ekonomickej činnosti spoločnosti PNC, muselo sa považovať za zdaniteľné poskytnutie služieb a nevzťahovalo sa na naň žiadne z oslobodení od dane uvedených v článku 9 zákona o DPH. Konštatoval najmä, že na dotknutú transakciu sa nevzťahovalo oslobodenie od dane stanovené v bode 27 písm. a) uvedeného článku 9 pre bankové a finančné transakcie poskytovania a dojednávania úverov.

22. PNC podala proti tomuto rozsudku opravný prostriedok na Supremo Tribunal Administrativo (Najvyšší správny súd, Portugalsko), pričom tvrdila hlavne to, že oslobodenie od dane stanovené v článku 9 bode 27 písm. a) zákona o DPH bolo uplatniteľné na transakcie postúpenia pohľadávky, aj keď ich vykonali subjekty, ktoré nie sú finančnými inštitúciami. V tejto súvislosti sa opierala o judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa ustanovení práva Únie, ktoré tak boli do portugalského práva prebraté, a to o článok 13 B písm. d) bod 1 šiestej smernice, ktorému teraz zodpovedá článok 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112¹².

23. Za týchto okolností Supremo Tribunal Administrativo (Najvyšší správny súd) rozsudkom z 8. novembra 2017, ktorý bol doručený 11. decembra 2017, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Patrí postúpenie procesného postavenia zdaniteľnej osoby, ktorá podlieha DPH, ako účastníka konania o vymoženie súdnym rozhodnutím priznanej pohľadávky vzniknutej z neplnenia zmluvy o sprostredkovaní predaja nehnuteľnosti, ku ktorej sa pripočíta DPH v sadzbe platnej v deň platby a úroky z omeškania vzniknuté až do jej úplného zaplatenia, vykonané v prospech tretej osoby za protihodnotu, pod pojem ‚poskytovanie‘, ‚dojednávanie‘ alebo ‚správa‘ úverov na účely oslobodenia od dane stanoveného v článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112?“

24. Písomné pripomienky predložili PNC, portugalská vláda a Európska komisia. Každá z nich predniesla ústne pripomienky na pojednávaní 7. februára 2019.

IV. Analýza

25. So zreteľom na obvyklý prístup v oblasti DPH a na prvky diskusie týkajúce sa osobitostí transakcie postúpenia, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, považujem za nevyhnutné uviesť najprv úvahy týkajúce sa právnej kvalifikácie tejto transakcie s cieľom ubezpečiť sa o tom, že podlieha DPH (časť A), a až potom odpovedať na otázku, či môže prípadne patriť pod oslobodenia od dane stanovené v článku 135 ods. 1 písm. b) a d) smernice 2006/112 (časť B).

¹¹ Zdôrazňujem, že spor vo veci samej sa týka len zdanenia postúpenia vykonaného 29. septembra 2010, a nie zdanenia provízie prijatej spoločnosťou PNC z titulu služby realitnej kancelárie, ktorú táto svojmu klientovi poskytla.

¹² PNC sa odvoláva na rozsudky z 15. júna 1989, Stichting Uitvoering Financiële Acties (348/87, EU:C:1989:246); z 27. októbra 1993, Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf (C-281/91, EU:C:1993:855), ako aj z 21. júna 2007, Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369).

A. O tom, či transakcia, o akú ide vo veci samej, podlieha DPH

26. Aj keď vnútroštátny súd podľa všetkého vychádza z predpokladu, že transakcia, o akú ide vo veci samej, podlieha DPH, z prednesov počas pojednávania na Súdnom dvore vyplýva, že o tom možno pochybovať, nielen vzhľadom na osobitnú povahu takejto transakcie (časť 1), ale aj vzhľadom na ekonomickú činnosť dotknutej zdaniteľnej osoby (časť 2), pričom sa vopred pripomína, že úlohou Súdneho dvora je rozhodnúť o výklade príslušných ustanovení práva Únie tak, že vnútroštátnemu súdu poskytne všetky informácie potrebné na vyriešenie sporu vo veci samej, a je len na vnútroštátnych súdoch, aby vykonali vecné posúdenie.¹³

1. O povahe dotknutej transakcie

27. PNC namieta proti zdaneniu transakcie, o ktorú ide v spore vo veci samej, s tvrdením, že ide o postúpenie pohľadávky, ktoré nepatrí do pôsobnosti smernice 2006/112, ako ju okrem iného vymedzujú písmená a) a c) jej článku 2 ods. 1, ktoré sa v uvedenom poradí vzťahujú na dodanie tovaru v zmysle článku 14 ods. 1 a poskytovanie služieb v zmysle článku 24 ods. 1 tejto smernice.

28. Naopak, portugalská vláda tvrdí, že táto transakcia podlieha DPH, pričom pripomína, že portugalská daňová správa konštatovala, že táto transakcia predstavovala poskytnutie jedinej služby,¹⁴ a zároveň uvádza, že v opačnom prípade by mala byť právne kvalifikovaná ako dodanie hmotného majetku. Komisia na pojednávaní tvrdila, že došlo k dvom zdaniteľným poskytnutiam služieb, pričom prvé sa týkalo postúpenia pohľadávky, na ktorú bola oprávnená PNC, a druhé sa týkalo postúpenia procesného postavenia tejto spoločnosti.¹⁵

29. Pokiaľ ide o mňa, z dôvodov uvedených nižšie som skôr presvedčený o tom, že sporná transakcia má komplexnú, avšak ucelenú povahu a predstavuje dodanie nehnuteľného majetku, čiže podlieha DPH, pričom tým nie je dotknuté prípadné uplatnenie pravidiel o oslobodeniach od dane, ktoré sa na takýto majetok vzťahujú.¹⁶

30. Po prvé poznamenávam, že PNC sa opiera najmä o rozsudok GFKL Financial Services¹⁷, aby preukázala, že postúpenia pohľadávok, ktoré znamenajú definitívny prevod všetkých práv vyplývajúcich z dotknutej pohľadávky, čo je prípad sporu vo veci samej, nepodliehajú DPH. V uvedenom rozsudku Súdny dvor vyložil článok 2 bod 1 šiestej smernice, ktorý zodpovedá článku 2 ods. 1 písm. a) a c) smernice 2006/112, v tom zmysle, že „hospodársky subjekt, ktorý na vlastné riziko nakupuje pohľadávky neuhradené po lehote ich splatnosti za nižšiu cenu, ako je ich nominálna hodnota, neposkytuje služby za protihodnotu... pokiaľ rozdiel medzi nominálnou hodnotou uvedených pohľadávok a ich kúpnu cenou odráža skutočnú hospodársku hodnotu dotknutých pohľadávok v čase ich postúpenia“.

31. V tejto súvislosti stačí, rovnako ako to urobila portugalská vláda, konštatovať, že okolnosti prejednávanej veci sú veľmi odlišné od tých, ktoré viedli k vydaniu uvedeného rozsudku. Na jednej strane tu totiž nejde o otázku nadobudnutia pohľadávky dotknutou zdaniteľnou osobou, t. j. spoločnosťou PNC, ale naopak, o otázku postúpenia práv inej povahy, ktoré bolo touto

13 Podľa ustálenej judikatúry je Súdny dvor v rámci konania o návrhu na začatie prejudiciálneho konania oprávnený poskytnúť vnútroštátnym súdom všetky informácie, ktoré považuje za potrebné na vyriešenie sporu vo veci samej, avšak len samotné vnútroštátne súdy sú oprávnené overiť, či sú vo veci, o ktorej rozhodujú, dané vecné okolnosti, s ktorými sa spája uplatnenie normy Únie, a vyvodit' z toho dôsledky v rozhodnutí, ktoré majú vydať (pozri najmä rozsudky z 5. júna 2014, Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, body 78 až 80, ako aj zo 7. augusta 2018, Prenninger a i. C-329/17, EU:C:2018:640, bod 27).

14 Pozri tiež bod 19 vyššie.

15 Komisia vo svojich písomných pripomienkach konštatovala, že sporná transakcia predstavovala postúpenie pohľadávky za protihodnotu podliehajúce DPH, ale svoje stanovisko zmenila potom, ako sa oboznámila so skutočnosťami vyplývajúcimi z prednesov na pojednávaní pred Súdny dvorom.

16 Pre oslobodenia od dane týkajúce sa nehnuteľného majetku pozri bod 51 nižšie.

17 Rozsudok z 27. októbra 2011 (C-93/10, EU:C:2011:700).

zdaniteľnou osobou vykonané.¹⁸ Na druhej strane nemožno konštatovať, že ide o nevymožiteľnú pohľadávku a že transakcia bola vykonaná na riziko kupujúceho, t. j. spoločnosti Starplant, pretože v čase postúpenia už bola pohľadávka spoločnosti PNC priznaná súdnym rozhodnutím čo do dôvodu i výšky a riziko neplnenia zo strany dlžníka bolo vylúčené vďaka exekučnému konaniu, ktoré už bolo takmer ukončené.¹⁹ Nakoniec, zdá sa mi, že v prejednávanej veci kúpna cena nie je nižšia, ba dokonca je vyššia, než nominálna hodnota pohľadávky a s ňou súvisiaceho návrhu na výkon exekúcie, aj keď znenie vnútroštátneho rozsudku o tom vyvoláva pochybnosti.²⁰

32. Po druhé pripomínam, že podľa judikatúry Súdneho dvora uplatnenie spoločného systému DPH nezávisí od zámeru vyjadreného stranami spornej transakcie a konkrétne od označenia, pre ktoré sa rozhodli, ale od *objektívnych kritérií* vlastných právu Únie, ktoré sa viažu obzvlášť na zohľadnenie *hospodárskej a obchodnej reality*, ktorá sa posudzuje so zreteľom na všetky relevantné okolnosti.²¹

33. V tomto prípade skutočnosť, že dohoda uzatvorená medzi spoločnosťou PNC a spoločnosťou Starplant bola označená ako „cessão de crédito“, čo je výraz, ktorý možno preložiť ako „postúpenie úveru“ alebo „postúpenie pohľadávky“²², nemôže byť určujúcim faktorom. Naopak, okolnosti, za ktorých ku spornej transakcii došlo, a hospodárska realita, ktorú odrážajú, ma vedú k záveru, že hlavný účel tejto transakcie spočíva v prevode práv a záväzkov súvisiacich s nehnuteľnosťou, ktorej príklep bol súdom schválený v prospech postupcu, t. j. spoločnosti PNC, ako splatenie jej pohľadávky, ktorá už bola priznaná právoplatným rozsudkom.

34. Na jednej strane sa totiž sporná transakcia, ako sa uvádza v znení prejudiciálnej otázky, týka postúpenia procesného postavenia a nie pohľadávky. V tejto súvislosti poukazujem na to, že praktické urovanie dlhu nastalo, keď bol spoločnosti PNC schválený príklep nehnuteľnosti patriacej jej dlžníkovi, a že k postúpeniu došlo po tomto schválení príklepu, aj keď rozhodnutie nariaďujúce toto schválenie nadobudlo právoplatnosť až deň po podpísaní zmluvy. Túto analýzu potvrdzuje vysoká cena, ktorú spoločnosť Starplant súhlasila zaplatiť za získanie práv spojených s týmto procesným postavením (351 619,90 eura)²³, s ktorou bol podľa všetkého spojený aj záväzok vyplatiť prevyšujúcu časť, ktorú bola spoločnosť PNC povinná vrátiť exekútorovi (417 937,12 eura),²⁴ čo predstavuje, pokiaľ sa nemýlim, celkový náklad viac ako 769 000 eur.²⁵ Okrem toho poznamenávam, že PNC z vlastnej iniciatívy zaplatila zo svojej pohľadávky, ktorá bola súdom priznaná, DPH v platnej sadzbe, a že spor vo veci samej sa tejto časti netýka.²⁶

18 Pripomína sa, že PNC predala svoje postavenie ako účastníka exekučného konania o vymoženie jej pohľadávky. Právnu kvalifikáciu tohto postúpenia sa budem zaoberať nižšie (pozri bod 33 a nasl.).

19 Podľa pripomienok prednesených pred Súdnym dvorom došlo k postúpeniu presne deň predtým, ako rozhodnutie súdu o schválení príklepu zexekvovanej nehnuteľnosti v prospech spoločnosti PNC nadobudlo právoplatnosť. Pravdepodobnosť, že dlžník podá proti tomuto rozhodnutiu súdu opravný prostriedok, sa tak musela zdať malá, takže strany zmluvy o postúpení mohli podmienky svojej zmluvy stanoviť, predpokladajúc, že k podaniu opravného prostriedku nedôjde.

20 Podľa znenia tohto rozhodnutia „postupník [údajne] od postupcu dostal za postúpenie sumu, ktorá bola nižšia, než predmet návrhu“. Ak sa má toto posledné vyjadrenie chápať v tom zmysle, že postúpenie za uskutočnilo za cenu nižšiu než hodnota pohľadávky, ktorá bola predmetom návrhu na výkon exekúcie, zdá sa mi, že toto tvrdenie je nesprávne vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti (pozri body 15 a 17), z ktorých podľa mňa vyplýva, že hodnota práv a záväzkov spojených s nehnuteľnosťou, ktoré boli spoločnosťou PNC postúpené, je vyššia než cena, ktorú zaplatila Starplant.

21 Pozri najmä rozsudky z 12. júla 2012, J.J. Komen en Zonen Beheer Heerhugowaard (C-326/11, EU:C:2012:461 bod 33); z 22. februára 2018, T-2 (C-396/16, EU:C:2018:109, bod 43); z 22. novembra 2018, MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia (C-295/17, EU:C:2018:942, bod 43), ako aj z 10. januára 2019, A (C-410/17, EU:C:2019:12, bod 47).

22 O lingvistických problémoch spojených s používaním výrazu „crédito“ pozri bod 49 nižšie.

23 V tradičnom modeli postúpenia pohľadávky však postupca spravídla dostane cenu nižšiu, než je hodnota jeho pohľadávky, pretože postupník znáša s ňou spojené riziko (pozri tiež body 30 a 31 vyššie).

24 PNC na pojednávaní uviedla, že keďže vedela, že sama nemala na tento účel dostatočné finančné prostriedky, platbu tejto sumy mala podľa ich zmluvy znášať Starplant.

25 Náklad akceptovaný spoločnosťou Starplant podľa mňa treba vnímať vo vzťahu k skutočnej hodnote nehnuteľnosti, ktorej príklep v prospech spoločnosti PNC bol súdom schválený (pozri poznámku pod čiarou 7 vyššie), čo značí o možnosti jej ďalšieho predaja za výhodnú cenu.

26 Pozri bod 18 a nasl.

35. Na druhej strane sa podobne ako portugalská vláda domnievam, že po súdnom schválení príklepu, ktorý bol spoločnosti PNC udelený, táto spoločnosť Starplant za odmenu postúpila svoje procesné postavenie so zahrnutím všetkých účtov, tak aktív, ako aj pasív, ktoré sa s ním spájali, čiže previedla súbor navzájom prepojených práv a záväzkov, a to jednotným a uceleným spôsobom. Ako už Súdny dvor opakovane zdôraznil, aby sa nepoškodila funkčnosť systému DPH, nesmie dôjsť k umelému rozčleneniu transakcie, ktorá z hospodárskeho hľadiska pozostáva z jediného celku, berúc do úvahy jej charakteristické znaky, tak ako sa odrážajú v jej účele a v záujmoch jej príjemcov.²⁷ Nesúhlasím preto s názorom Komisie, že sporná transakcia sa má rozdeliť na dva samostatné prvky, pričom pripomínam, že z vyššie uvedených dôvodov zastávam názor, že táto transakcia sa netýka postúpenia pohľadávky.

36. Nakoniec, zdá sa mi, že spomedzi rôznych prvkov, ktoré sporná transakcia obsahuje, ten podstatný prvok, ktorý podľa mňa spoločnosť Starplant viedol k akceptovaniu podmienok zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou PNC a najmä uhradenej ceny, spočíva v tom, že PNC jej postúpila právomoc naložiť s hmotným majetkom, a to s nehnuteľnosťou, ktorej príklep v jej prospech bol súdom schválený, ako keby bola ona jej vlastníkom, čo presne zodpovedá definícii dodania tovaru uvedenej v článku 14 ods. 1 smernice 2006/112.²⁸ Okrem toho je podľa mňa nevyvrátiteľné, ako bolo uvedené v prejudiciálnej otázke, že postúpenie procesného postavenia sa vykonalo za protihodnotu v zmysle v článku 2 ods. 1 písm. a) uvedenej smernice, pretože cena účtovaná spoločnosťou PNC je skutočnou protihodnotou za práva k nehnuteľnosti prevedené na spoločnosť Starplant.²⁹

37. Subsidiárne by som chcel poukázať na to, že aj keby právna kvalifikácia ako dodania tovaru nebola akceptovaná, faktom zostáva, že transakcia, o ktorú ide v spore vo veci samej, musí vzhľadom na svoju povahu potenciálne podliehať DPH. V takom prípade by totiž mala patriť pod pojem poskytovanie služieb v zmysle článku 24 ods. 1 smernice 2006/112, ktorý zahŕňa každú transakciu, ktorá nie je dodaním tovaru. Presnejšie, ako uviedli portugalská vláda a Komisia, sporná transakcia by mohla byť poskytnutím služby pozostávajúcej z postúpenia nehmotného majetku v zmysle článku 25 uvedenej smernice. Okrem toho niet pochyb ani o tom, že predmetné postúpenie bolo vykonané za protihodnotu v zmysle článku 2 ods. 1 písm. c) tej istej smernice, pretože k nemu došlo za odmenu.³⁰

38. Preto sa domnievam, že pokiaľ pri analýze skutkových okolností takto zohľadnených ako východisko nedošlo k chybe – o čom prináleží rozhodnúť vnútroštátnemu súdu – sa transakcia, o akú ide vo veci samej, musí právne kvalifikovať ako dodanie majetku v zmysle článku 2 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112, a v každom prípade sa musí považovať za potenciálne podliehajúcu DPH podľa článku 2.

27 Pozri najmä rozsudky z 10. marca 2011, Bog a i. (C-497/09, C-499/09, C-501/09 a C-502/09, EU:C:2011:135, bod 53 a nasl.); z 18. októbra 2018, Volkswagen Financial Services (UK) (C-153/17, EU:C:2018:845, bod 30 a nasl.), ako aj z 28. februára 2019, Sequeira Mesquita (C-278/18, EU:C:2019:160, bod 30 a nasl.).

28 Podľa ustálenej judikatúry pojem „dodanie tovaru“ v uvedenom ustanovení neodkazuje na prevod vlastníctva podľa formálnych náležitostí upravených uplatniteľným vnútroštátnym právom, ale zahŕňa každý prevod hmotného majetku jednou stranou, ktorá druhú stranu splnomocňuje na to, aby s uvedeným majetkom fakticky nakladala tak, ako keby bola vlastníkom tohto majetku (pozri najmä rozsudky z 8. februára 1990, Shipping and Forwarding Enterprise Safe, C-320/88, EU:C:1990:61, body 7 až 9; z 3. septembra 2015, Fast Bunkering Klaipėda, C-526/13, EU:C:2015:536, bod 51, ako aj z 19. decembra 2018, AREX CZ, C-414/17, EU:C:2018:1027, bod 75).

29 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že o dodanie tovaru „za protihodnotu“ v zmysle uvedeného písmena a) ide vtedy, ak existuje priama súvislosť medzi dodaným tovarom a prijatou protihodnotou, pričom cena prijatá dodávateľom predstavuje skutočnú protihodnotu poskytnutú kupujúcim (pozri najmä rozsudky z 21. novembra 2013, Dixons Retail, C-494/12, EU:C:2013:758, bod 32; z 11. mája 2017, Posnania Investment, C-36/16, EU:C:2017:361, bod 31, ako aj z 13. júna 2018, Gmina Wrocław, C-665/16, EU:C:2018:431, bod 43).

30 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že o poskytnutie služby „za protihodnotu“ v zmysle uvedeného písmena c) ide vtedy, ak existuje priama súvislosť medzi dodanou službou a prijatou protihodnotou, pričom cena prijatá poskytovateľom služby predstavuje skutočnú protihodnotu za službu dodanú príjemcovi (pozri najmä rozsudky z 29. októbra 2015, Sudaçor, C-174/14, EU:C:2015:733, bod 32, ako aj z 5. júla 2018, Marcandi, C-544/16, EU:C:2018:540, body 36 a 37).

2. O ekonomickej činnosti dotknutej zdaniteľnej osoby

39. Spoločnosť PNC ďalej v podstate tvrdí, že za okolností, o aké ide v spore vo veci samej, nemožno konštatovať, že postupca konal v rámci svojej „ekonomick[ej] činnos[ti]“ v zmysle článku 9 ods. 1 druhého pododseku smernice 2006/112. Tvrdí, že sa do predmetnej transakcie postúpenia zapojila len jednorazovo s vedomím, že obvykle nevykonáva činnosť súvisiacu s úverovými transakciami, ale činnosť poskytovania služieb realitnej kancelárie. Tak portugalská vláda, ako aj Komisia túto argumentáciu odmietajú. Ja súhlasím s ich názorom súhlasím.

40. V tejto súvislosti sa domnievam, že bez ohľadu na právnu kvalifikáciu, pod ktorú sa predmetná transakcia zaradiť, bola spoločnosť PNC skutočne v postavení „zdaniteľnej osoby“ podliehajúcej DPH, ktorá „ako taká“ koná, ako to vyžaduje smernica 2006/112³¹, keďže dotknutá osoba túto transakciu vykonala v rámci svojej zdaniteľnej činnosti.³²

41. Ako totiž uviedla Komisia počas pojednávania, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že osoba, ktorá už podlieha DPH v súvislosti so svojou bežnou činnosťou, sa má považovať za zdaniteľnú osobu v súvislosti s akoukoľvek inou ekonomickou činnosťou vykonávanou príležitostne pod podmienkou, že táto činnosť predstavuje činnosť v zmysle článku 9 ods. 1 druhého pododseku smernice o DPH.³³ Podľa mňa je preto nepodstatné, že PNC spornú transakciu uskutočnila iba výnimočne, pokiaľ je táto transakcia úzko spätá s ekonomickou činnosťou, ktorú táto zdaniteľná osoba vykonáva ako hlavnú.

42. Podobne ako portugalská vláda a Komisia sa však domnievam, že pri predmetnom postúpení vo veci samej ide skutočne o priame rozšírenie činnosti spoločnosti PNC spočívajúcej v poskytovaní služieb realitnej kancelárie, keďže účelom tohto postúpenia je nahradiť účastníka v konaní, ktorým sa má vymôcť pohľadávka vzniknutá zo zmluvy uzavretej v rámci jej zdaniteľnej hospodárskej činnosti.³⁴ Predmetná transakcia preto podľa môjho názoru podlieha DPH.³⁵

43. So zreteľom na tieto prvky výkladu príslušných noriem práva Únie a s výhradou overenia konkrétnych prvkov sporu vo veci samej, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, bude úlohou uvedeného súdu, aby skôr, ako určí režim oslobodenia od dane, ktorý je na túto transakciu prípadne uplatniteľný, určil právnu kvalifikáciu tejto transakcie, aby sa potvrdilo, že potenciálne podlieha DPH.

44. Vzhľadom na právnu kvalifikáciu, ktorá sa mi zdá ako najvhodnejšia, aby bola vnútroštátnym súdom na dotknutú transakciu uplatnená, t. j. dodanie nehnuteľného majetku, považujem za nepravdepodobné, že by sa v tomto prípade uplatnili oslobodenia od dane ustanovené v článku 135 ods. 1 písm. b) a d) smernice 2006/112. Pre úplnosť však v tejto súvislosti predložím pripomienky s cieľom zodpovedať položenú otázku a vysporiadať sa s hypotézou, že by sa tu navrhovaná právna kvalifikácia neuplatnila z dôvodu uprednostnenia právnej kvalifikácie poskytnutia služby, čo je podľa všetkého predmetná, z ktorej vnútroštátny súd pri formulácii jeho prejudiciálnej otázky vychádzal.

31 Konkrétne jej článok 2 ods. 1 písm. a) a c) a článok 9 ods. 1 prvý pododsek.

32 Na rozdiel najmä od prípadu, keď zdaniteľná osoba uskutoční transakciu na súkromné účely (pozri najmä rozsudky zo 4. októbra 1995, Armbrrecht, C-291/92, EU:C:1995:304, bod 16 a nasl., ako aj z 9. júla 2015, Trgovina Prizma, C-331/14, EU:C:2015:456, bod 18 a nasl.).

33 Pozri rozsudok z 13. júna 2013, Kostov (C-62/12, EU:C:2013:391, bod 27 a nasl.), ako aj návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Posnania Investment (C-36/16, EU:C:2017:134, bod 33 a nasl.), kde je správne zdôraznené, že v konkrétnom prípade, ktorý k uvedenému rozsudku viedol, existovala úzka súvislosť medzi vedľajšou činnosťou dotknutej osoby a jej hlavnou činnosťou podliehajúcou DPH.

34 Portugalská vláda konkrétnejšie tvrdila, že priamy súvis s touto činnosťou sa musí považovať za daný „buď preto, lebo podľa genézy žaloby o priznanie pohľadávky a návrhu na výkon exekúcie bola zmluva plnená v rámci ekonomickej činnosti [spoločnosti PNC], alebo preto, že [PNC] bola oprávnená na práva a povinná znášať povinnosti, ktoré súd schválil v súvislosti s návrhom na výkon exekúcie, či preto, lebo [PNC] uzatvorila vo svojom mene a na svoj účet zmluvu, ktorá viedla k odplatnému prevodu uvedeného súboru práv a povinností na tretiu osobu“.

35 Pozri analogicky rozsudky z 12. januára 2006, Optigen a i. (C-354/03, C-355/03 a C-484/03, EU:C:2006:16, bod 42 a nasl.), ako aj z 8. novembra 2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, bod 35 a nasl.).

B. O oslobodeníach od dane stanovených v článku 135 ods. 1 písm. b) a d) smernice 2006/112

45. Skôr ako pristúpim k výkladu písmen b) a d) článku 135 ods. 1 smernice 2006/112 (v uvedenom poradí časť 3 a časť 4), uvediem najprv dôvody, pre ktoré sa domnievam, že je potrebné tieto dve ustanovenia preskúmať (časť 1), a následne pripomeniem hlavné východiská, ktoré už judikatúra Súdneho dvora v tejto veci poskytla (časť 2).

1. O nevyhnutnom rozšírení odpovede, ktorú by mal Súdny dvor poskytnúť

46. Možno konštatovať, že z formálneho hľadiska sa otázka položená vnútroštátnym súdom týka *len* oslobodenia od DPH stanoveného v článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112, ktoré stanovuje oslobodenie od DPH pri transakciách „poskytovaní[a]“, „dojednávani[a]“ alebo „správ[y]“ „úverov“. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že znenie tejto otázky je prostým odzrkadlením právneho odôvodnenia uvedeného spoločnosťou PNC v jej opravnom prostriedku.³⁶ Tieto okolnosti však nebránia tomu, aby sa v prejednávanej veci vyložili iné ustanovenia uvedenej smernice.

47. Podľa ustálenej judikatúry totiž Súdny dvor môže na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu zohľadniť aj normy práva Únie, ktoré vnútroštátny súd v znení svojej otázky neuviedol. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru, aby zo súboru údajov poskytnutých vnútroštátnymi súdmi a najmä z odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyvodil prvky práva Únie, ktoré si so zreteľom na predmet sporu vyžadujú výklad.³⁷

48. V tomto prípade, vzhľadom na pôvod sporu vo veci samej, ktorý súvisí s návrhom na vykonanie exekúcie na vymoženie pohľadávky, som podobne ako Komisia³⁸ zastáva názor, že Súdny dvor by mal vyložiť nielen písmeno b) článku 135 ods. 1 smernice 2006/112, na ktoré sa v prejudiciálnej otázke odkazuje, ale *takisto písmeno d)* toho istého odseku 1, keďže pod týmto písmenom sa stanovuje oslobodenie od DPH pre transakcie týkajúce sa „dlhov“.

49. V tomto zmysle Komisia podľa mňa správne poukazuje na to, že názor vnútroštátneho súdu, podľa ktorého je na prejednávajúcu vec potenciálne uplatniteľné písmeno b) toho článku 135 ods. 1, možno vysvetliť znením uvedeného odseku 1 v portugalskom jazyku.³⁹ Zatiaľ čo väčšina iných jazykových verzií jasne rozlišuje medzi „úver[mi]“ uvedenými v písmene b) tohto odseku a „dlh[mi]“ uvedenými v jeho písmene d), v znení v portugalskom jazyku je v uvedenom písmene b) a zároveň v uvedenom písmene d) použité slovo „créditos“, čo mohlo spôsobiť určité nejasnosti, pokiaľ ide o právny základ, ktorý môže byť pre spor vo veci samej relevantný.⁴⁰

³⁶ Pozri bod 22 vyššie.

³⁷ Pozri najmä rozsudky z 22. októbra 2015, Impresa Edilux a SICEF (C-425/14, EU:C:2015:721, bod 20), ako aj z 19. decembra 2018, AREX CZ (C-414/17, EU:C:2018:1027, body 34 a 35).

³⁸ PNC a portugalská vláda vo svojich písomných pripomienkach odpovedali na prejudiciálnu otázku *len* z pohľadu písmena b) článku 135 ods. 1 smernice 2006/112. Súdny dvor ich však vyzval, aby sa na pojednávaní vyjadrili k názoru Komisie, podľa ktorej by transakcia, o akú ide vo veci samej, mohla skôr patriť pod oslobodenie od dane obsiahnuté v písmene d) uvedeného odseku 1.

³⁹ V tejto súvislosti pripomínam, že pri výklade ustanovenia práva Únie nemôže byť formulácii použitej v jednej z jeho jazykových verzií priznaná prednosť pred tými ostatnými a že v prípade rozporu medzi týmito rôznymi verziami treba zohľadniť kontext a účel právneho predpisu, ktorého je toto ustanovenie súčasťou (pozri najmä rozsudky z 22. októbra 2015, Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, bod 47, ako aj z 25. októbra 2018, Tänzer & Trasper, C-462/17, EU:C:2018:866, bod 20).

⁴⁰ Komisia uvádza, že v portugalskej jazykovej verzii článku 135 ods. 1 smernice 2006/112 je slovo „créditos“ (vo francúzštine „crédits“ [„úvery“]) použité v písmenách b) a c), zatiaľ čo slová „créditos“ a „dívidas“ (vo francúzštine „créances“ [„dlhy“]) sú súčasne uvedené v písmene d), čo môže v osobách, ktorým je táto verzia určená, vyvolávať dojem, že tieto dva pojmy sú na účely tejto smernice ekvivalentné. Naopak, vo väčšine ostatných jazykových verzií (s výnimkou talianskej a španielskej jazykovej verzie) sa v písmenách b) a c) používa pojem „créditos“ [„úvery“], zatiaľ čo v písmene d) sa používa iba pojem zodpovedajúci slovu „dívidas“.

50. Preto aj keď vnútroštátny súd svoju prejudiciálnu otázku obmedzil na výklad písmena b) článku 135 ods. 1 smernice 2006/112, považujem za relevantné vyložiť aj písmeno d) tohto odseku 1, aby sa určilo, či sa na transakciu, o akú ide vo veci samej, môže vzťahovať jedno alebo druhé z týchto dvoch ustanovení, a to so zreteľom na východiská podľa judikatúry Súdneho dvora, ktoré sú v tejto súvislosti dané.

51. Poznávam, že v prípade, že by sa predmetná transakcia právne kvalifikovala ako dodanie nehnuteľného majetku, ako to navrhujem ja, bolo by možné položiť si otázku, či sa v prejednávanej veci majú uplatňovať body j) a k) uvedeného článku 135 ods. 1, ktoré sa v uvedenom poradí vzťahujú na dodanie „budov... a pozemkov, na ktorých stoja“ a „nezastavaných pozemkov“,⁴¹ takže táto transakcia by bola od DPH oslobodená, ako to je spravidla v tejto oblasti bežné.⁴² PNC sa okrem iného na tieto ustanovenia odvolala tak vo svojom opravnom prostriedku na vnútroštátny súd, ako aj vo svojich pripomienkach pred Súdny dvorom. Vzhľadom na podstatu otázky položenej vnútroštátnym súdom a na obmedzené údaje obsiahnuté v jeho návrhu, pokiaľ ide o druh nehnuteľnosti, ktorej sa sporné postúpenie týka, sa však k výkladu týchto bodov j) a k) nevyjadřím.⁴³

2. O *acquis* podľa judikatúry k výkladu článku 135 ods. 1 písm. b) a d) smernice 2006/112

52. Z judikatúry Súdneho dvora v tejto oblasti vyplýva, že pri výklade týchto ustanovení sa musí zohľadniť súbor pravidiel, ktoré sú spoločné pre článok 135 ods. 1 písm. b) a d) smernice 2006/112.⁴⁴

53. Po prvé je nesporné, že všetky oslobodenia od dane stanovené v článku 135 ods. 1 tejto smernice sú *autonómnymi pojmami* práva Únie, ktorých účelom je zabrániť rozdielom v uplatňovaní systému DPH v jednotlivých členských štátoch, a majú sa vykladať jednotným spôsobom vzhľadom na všeobecný kontext a ciele spoločného systému DPH.⁴⁵ Z toho vyplýva, že na transakciu sa môžu uvedené oslobodenia od dane vzťahovať nezávisle od kvalifikácie tejto transakcie podľa práva členského štátu a bez ohľadu na spôsob, akým ju strany tejto transakcie označili.

54. Po druhé Súdny dvor opakovane zdôraznil, že výrazy použité na označenie oslobodení od dane stanovených v uvedenom článku 135 ods. 1 sa majú *vykladať doslovne*, pretože predstavujú výnimku zo všeobecnej zásady, podľa ktorej sa DPH vyberá z každého dodania tovaru a každého poskytnutia služieb uskutočneného zdaniteľnou osobou za protihodnotu. Nemožno ich však vykladať tak restriktívne, že dotknuté faktory oslobodenia od dane stratia svoj užitočný účinok.⁴⁶

41 Spresňujem, že z uvedených bodov j) a k) sú výslovne vyňaté osobitné prípady stanovené v písmenách a) a b) článku 12 ods. 1 tej istej smernice, a to „dodanie budov alebo častí budov a pozemkov, na ktorých stoja, pred prvým obývaním“ a „dodanie stavebných pozemkov“.

42 Vo svojich návrhoch vo veci Blasi (C-346/95, EU:C:1997:432, bod 15) generálny advokát Jacobs zdôraznil, že „podľa [šiestej] smernice je dodanie a prenájom nehnuteľností v zásade od DPH oslobodené [podľa jej článku 13 B písm. b), g) a h), ktorý zodpovedá článku 135 ods. 1 písm. j), k) a l) smernice 2006/112]. Tieto oslobodenia od dane odrážajú osobitné ťažkosti, ku ktorým pri uplatňovaní DPH na takýto tovar dochádza. Na rozdiel od bežného tovaru pozemok nie je výsledkom výrobného procesu; okrem toho pri budovách môže po ich postavení dôjsť k zmene vlastníka počas ich životnosti niekoľkokrát, často bez toho, aby boli predmetom doplnkovej ekonomickej činnosti“.

43 Ide o ustanovenia, ktoré sú predmetom najmä rozsudkov zo 17. januára 2013, Woningstichting Maasdriel (C-543/11, EU:C:2013:20, body 22 až 36), a z 13. júna 2018, Polfarmex (C-421/17, EU:C:2018:432, bod 43), ako aj návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci KPC Herning (C-71/18, EU:C:2019:226, bod 23 a nasl.).

44 Spresňujem, že pre výklad článku 135 ods. 1 písm. b) až g) smernice 2006/112 je relevantná judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa ustanovení šiestej smernice, ktoré majú rovnocenný obsah, a to článku 13 B písm. d) bodov 1 až 6 tejto smernice (pozri rozsudky z 26. mája 2016, Bookit, C-607/14, EU:C:2016:355, bod 32, ako aj z 26. mája 2016, National Exhibition Centre, C-130/15, neuvverejnený, EU:C:2016:357, bod 27).

45 Pozri najmä rozsudky z 21. júna 2007, Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369, bod 22); z 26. mája 2016, Bookit (C-607/14, EU:C:2016:355, bod 33); zo 16. novembra 2017, Kozuba Premium Selection (C-308/16, EU:C:2017:869, body 38 a nasl.), ako aj z 25. júla 2018, DPAS (C-5/17, EU:C:2018:592, bod 28).

46 Pozri najmä rozsudky z 28. októbra 2010, Axa UK (C-175/09, EU:C:2010:646, bod 25); zo 16. novembra 2017, Kozuba Premium Selection (C-308/16, EU:C:2017:869, body 39 a 45); z 25. júla 2018, DPAS (C-5/17, EU:C:2018:592, bod 29), ako aj z 19. decembra 2018, Mailat (C-17/18, EU:C:2018:1038, bod 37).

55. Po tretie, pokiaľ ide konkrétnejšie o transakcie oslobodené od dane podľa písmen b) až g) článku 135 ods. 1 smernice 2006/112, Súdny dvor rozhodol, že tieto sú definované nie podľa poskytovateľa alebo príjemcu služby, ale podľa *povahy poskytnutých služieb*. Inými slovami, oslobodenie od dane podlieha nie tej podmienke, že predmetná transakcia má byť uskutočnená určitým druhom zariadenia alebo právnickej osoby, ale tej podmienke, že táto transakcia má byť vo svojej podstate finančnou transakciou.⁴⁷ V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že účelom oslobodenia transakcií stanovených v uvedených písmenách b) až g) od dane bolo odstrániť ťažkosti spojené so zisťovaním základu dane a sumy odpočítateľnej DPH.⁴⁸

56. Po tomto pripomenutí hlavných pravidiel výkladu, ktoré sú podľa môjho názoru v prejednávanej veci relevantné, treba teraz pristúpiť k ich uplatneniu na účely určenia, či môže transakcia postúpenia, o ktorú ide vo veci samej, patriť buď pod ustanovenie písmena b), alebo pod ustanovenie písmena d) uvedeného článku 135 ods. 1.

3. O možnom uplatnení článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112

57. Svojou otázkou sa vnútroštátny súd Súdneho dvora v podstate pýta na to, či transakcia, o ktorú ide vo veci samej, patrí pod pojmy „poskytovanie“, „dojednávanie“ alebo „správa“ „úverov“ v zmysle článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112.

58. Na úvod spresňujem, že vzhľadom na vyššie uvedenú judikatúru, podľa ktorej takto stanovené pojmy a oslobodenia od dane, ktoré z nich vyplývajú, musia byť predmetom *autonómnej* koncepcie,⁴⁹ považujem za irelevantné tvrdenia spoločnosti PNC vyvedené z obsahu portugalského občianskeho práva a to, že sa zmluvné strany rozhodli označiť spornú transakciu ako „cessão de crédito“⁵⁰.

59. Okrem toho zdôrazňujem, že sám *vnútroštátny súd* poznamenáva, že z judikatúry Súdneho dvora⁵¹ jasne vyplýva, že oslobodenie od DPH stanovené v uvedenom článku 135 ods. 1 písm. b) sa uplatní „bez ohľadu na povahu poskytovateľa alebo príjemcu, pretože [uvedené] oslobodenie od dane je definované podľa povahy predmetných transakcií a nie podľa povahy zúčastnených strán“⁵². Z toho vnútroštátny súd správne vyvodil záver, že dotknuté oslobodenie od dane sa môže uplatňovať na transakcie uvedené v tomto ustanovení, aj ak ich vykonávajú subjekty, ktoré nie sú finančnými inštitúciami.⁵³

60. Naopak, vnútroštátny súd má pochybnosti o uplatniteľnosti uvedeného písmena b) na prejednanú vec vzhľadom na osobitnú povahu spornej transakcie. Uvádza, že ide o „postúpenie procesného postavenia účastníka v konaní o návrhu na vymoženie pohľadávky priznanej súdnym rozhodnutím, vykonané za protihodnotu“⁵⁴. Súdny dvor však podľa neho doteraz rozhodol len o situáciách spojených s „poskytovaním úverov/financovaním/pôžičkami v tradičnom zmysle (t. j. v súvislosti s úrokmi, pôžičkami alebo financovaním)“.

47 Pozri najmä rozsudky z 19. apríla 2007, Velvet & Steel Immobilien (C-455/05, EU:C:2007:232, bod 21 a nasl.); z 22. októbra 2009, Swiss Re Germany Holding (C-242/08, EU:C:2009:647, bod 44 a nasl.); z 28. októbra 2010, Axa UK (C-175/09, EU:C:2010:646, bod 26 a nasl.); z 22. októbra 2015, Hedqvist (C-264/14, EU:C:2015:718, bod 37 a nasl.); z 26. mája 2016, Bookit (C-607/14, EU:C:2016:355, body 36 a 54), ako aj z 25. júla 2018, DPAS (C-5/17, EU:C:2018:592, body 31 a 45).

48 Pozri najmä rozsudky z 19. apríla 2007, Velvet & Steel Immobilien (C-455/05, EU:C:2007:232, bod 24); z 26. mája 2016, Bookit (C-607/14, EU:C:2016:355, bod 55), ako aj z 25. júla 2018, DPAS (C-5/17, EU:C:2018:592, bod 46).

49 Pozri bod 53 vyššie.

50 O irelevantnosti tohto označenia, aj pokiaľ ide o uplatniteľnosť DPH na transakciu, o ktorú ide vo veci samej, pozri bod 33 vyššie.

51 Pozri najmä rozsudok z 21. júna 2007, Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369, bod 25).

52 Pozri taktiež judikatúru citovanú v poznámke pod čiarou 47 vyššie.

53 Na rozdiel od toho, čo sa podľa všetkého uvádza v rozsudku, proti ktorému bolo na uvedený súd podané odvolanie, a zhodne so stanoviskom jeho generálneho prokurátora, ktoré je v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvedené.

54 Pohľadávky „vyplývajúcej z neplnenia zmluvy o sprostredkovaní predaja nehnuteľností“, ku ktorej sa pripočítava „DPH podľa sadzby platnej v deň platby a úroky z omeškania vzniknuté až do jej úplného zaplatenia“.

61. Aj keď Súdny dvor ešte neposudzoval prípad, o aký ide v spore vo veci samej, naproti tomu však pri viacerých príležitostiach rozhodol o uplatňovaní článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112 na transakcie „poskytovani[a]“ „úverov“ v tradičnom zmysle tohto pojmu, to znamená v zmysle poskytovania určitej sumy peňazí vo forme pôžičky s návratnosťou k určitému dátumu a prípadne s úrokmi.⁵⁵ Navyše Súdny dvor už do tohto pojmu zahrnul nanajvýš atypickú konfiguráciu, keď uznal, že dodávateľom odsúhlasené odložené splatenie kúpnej ceny tovaru, s ktorým je spojená platba úrokov, sa môže považovať za poskytnutie úveru, keďže zaplatenie úrokov nepredstavuje prvok protiplnenia získaného za dodanie tovarov alebo poskytnutie služieb, ale odmenu za tento úver.⁵⁶ V prejednávanej veci sa podobne ako portugalská vláda a Komisia domnievam, že účelom postúpenia, ktoré vykonala dotknutá zdaniteľná osoba, t. j. PNC, jednoznačne nebolo ani poskytnutie úveru v tradičnom zmysle tohto pojmu, ani takéto odložené splatenie kúpy tovaru.

62. Pokiaľ ide o pojem „dojednávanie“ úverov v zmysle článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112, Súdny dvor rozhodol, že tento sa vzťahuje na činnosť sprostredkovateľa, ktorý za odmenu poskytuje službu sprostredkovania spočívajúcu v zabezpečení toho, aby dve strany uzatvorili zmluvu o finančnom produkte, pričom samotný tento vyjednávač nie je stranou tejto zmluvy, ani nemá vlastný záujem na jej obsahu⁵⁷. Súhlasím so stanoviskom portugalskej vlády, že sporná transakcia vo veci samej, ktorá sa týka postúpenia vykonaného priamo dotknutou zdaniteľnou osobou v prospech jej zmluvného partnera, tomuto pojmu nijako nezodpovedá.

63. Pokiaľ ide o pojem „správa“ úverov v zmysle uvedeného písmena b), poznamenávam, že pod týmto písmenom je výslovne ustanovené, že na to, aby bola takáto činnosť oslobodená od dane, musí byť vykonaná osobou, ktorá tieto úvery poskytla. Portugalská vláda podľa mňa správne tvrdí, že tento pojem podľa všetkého odkazuje na činnosť spojenú s výkonom úloh, akými sú analýza úverov, dohľad nad úvermi alebo zabezpečovanie návratnosti úverov získaných klientmi tejto zdaniteľnej osoby⁵⁸, čo v žiadnom prípade nie je prípad činnosti, o ktorú ide v prejednávanej veci.

64. Preto zastávam názor, že transakcia, o akú ide vo veci samej, zjavne nepredstavuje jednu z finančných transakcií týkajúcich sa „úverov“, ktoré sú oslobodené od DPH a stanovené v článku 135 ods. 1 písm. b) smernice 2006/112.

4. O možnom uplatnení článku 135 ods. 1 písm. d) smernice 2006/112

65. Vzhľadom na predmet sporu vo veci samej je potrebné preskúmať, či by transakcia, o akú ide v tomto spore, mohla patriť pod prípady oslobodení od DPH stanovených v článku 135 ods. 1 písm. d) smernice 2006/112, pokiaľ by predstavovala transakciu týkajúcu sa „dlhov“ v zmysle tohto ustanovenia, a zároveň by nešlo o „vymáhanie dlhov“, ktoré je z oslobodenia od dane podľa uvedeného písmena d) *in fine* výslovne vylúčené.

⁵⁵ Na ilustráciu pozri rôzne druhy pôžičiek, na základe ktorých bol vydaný rozsudok z 29. apríla 2004, EDM (C-77/01, EU:C:2004:243); uznesenie zo 7. júla 2010, Curia (C-381/09, neuvverejnené, EU:C:2010:406), ako aj rozsudok z 8. decembra 2016, Stock '94 (C-208/15, EU:C:2016:936).

⁵⁶ Pozri rozsudok z 27. októbra 1993, Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf (C-281/91, EU:C:1993:855, bod 12 a nasl.), kde Súdny dvor rozhodol, že hoci sa oslobodenia od dane majú vykladať reštriktívne, nič to nemení na tom, že keďže nespresňujú totožnosť veriteľa alebo dlžníka, zostáva pojem „poskytovanie alebo dojednávanie úverov“ natoľko obšírny, že zahŕňa aj úvery poskytnuté zo strany dodávateľa tovaru vo forme odkladu platby, ako aj rozsudok z 18. októbra 2018, Volkswagen Financial Services (UK) (C-153/17, EU:C:2018:845, bod 36).

⁵⁷ Pozri najmä rozsudky z 21. júna 2007, Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369, body 23 a 28); z 5. júla 2012, DTZ Zadelhoff (C-259/11, EU:C:2012:423, bod 27), ako aj uznesenie z 21. novembra 2017, Kerr (C-615/16, neuvverejnené, EU:C:2017:906, body 42 a 43).

⁵⁸ V tomto zmysle sa táto vláda odvoláva na rozsudok z 19. júla 2012, Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484, body 23 a 24), ktorý sa týka správy cenných papierov (správy portfólia).

66. V tejto súvislosti so zreteľom na vyššie uvedené pravidlá výkladu⁵⁹ poznamenávam, že Súdny dvor opakovane rozhodol, že na určenie toho, či určitá transakcia môže byť *oslobodená od DPH podľa písmena d)* tohto článku 135 ods. 1, sa musia zohľadniť osobitné okolnosti, za ktorých sa transakcia uskutočnila, a nie zúčastnené osoby, a takisto sa musí overiť, či táto transakcia spĺňa osobitné a základné funkcie jednej z finančných služieb uvedených v tomto písmene d).⁶⁰ Naopak, Súdny dvor doteraz neposkytol, pokiaľ sa nemýlim, presnú definíciu pojmu „dlh[y]“ v zmysle tohto ustanovenia.

67. Zdôrazňujem, že hoci text, ktorým bolo písmeno d) uvedeného odseku 1 do portugalského práva prevzaté, nepoužíva presný ekvivalent slova „dlh[y]“⁶¹, ktoré je v tomto ustanovení práva Únie použité po slove „prevod[y] platieb“, táto skutočnosť sama osebe nevyklučuje uplatnenie tohto písmena d) za okolností, o aké ide v spore vo veci samej, pretože pojmy, ktoré sú v tomto písmene obsiahnuté, sú koncipované ako autonómne,⁶² pričom sa vzťahuje povinnosť vykladať dotknutý vnútroštátny text v súlade s právom Únie.⁶³

68. Aj keby sa však na rozdiel od toho, čo navrhujem ja, mala transakcia, o ktorú ide vo veci samej, pre uplatnenie DPH právne kvalifikovať ako poskytnutie služby týkajúcej sa postúpenia nehmotného práva, jej účelom by nebolo právo k pohľadávke,⁶⁴ ale práva k nehnuteľnosti.⁶⁵ Inak povedané, myslím si, že nemožno konštatovať, že dotknutá transakcia spĺňa osobitné a základné funkcie finančnej služby, ktorej povaha zodpovedá „transakci[ám]... týkajúc[im sa]... dlhov“ v zmysle uvedeného písmena d).

69. Pre úplnosť, pokiaľ ide o *výnimku týkajúcu sa „vymáhania dlhov“* ustanovenú v písmene d) článku 135 ods. 1 smernice 2006/112, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že keďže ide o výnimku z pravidla, ktoré je odchýlkou od všeobecného uplatňovania DPH, musí byť tento pojem vymedzený široko. Ak teda zdaniteľná osoba za odmenu poskytne službu, ktorej účelom je dosiahnutie splatenia pohľadávok dlžných jej klientovi, čím ho odbreňuje od postupov a rizík spojených s neplatením zo strany dlžníka, táto zdaniteľná osoba nemá nárok na oslobodenie od dane stanovenej v uvedenom ustanovení.⁶⁶

70. V tomto prípade, aj keby bolo možné spornú transakciu právne kvalifikovať ako poskytnutie služby, postúpenie vykonané dotknutou zdaniteľnou osobou, konkrétne spoločnosťou PNC, však v žiadnom prípade nie je možné posudzovať ako platenú službu, ktorou sa má vymôcť pohľadávka splatná jej zmluvnému partnerovi, spoločnosti Starplant,⁶⁷ aby sa tak na toto postúpenie vzťahovala výnimka stanovená v poslednej časti uvedeného písmena d).

59 Pozri bod 53 a nasl. vyššie.

60 Pozri najmä rozsudky z 22. októbra 2009, *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, EU:C:2009:647, bod 45 a nasl.); z 22. októbra 2015, *Hedqvist* (C-264/14, EU:C:2015:718, bod 38 a nasl.); z 26. mája 2016, *National Exhibition Centre* (C-130/15, neverejnený, EU:C:2016:357, bod 34 a nasl.), ako aj z 25. júla 2018, *DPAS* (C-5/17, EU:C:2018:592, bod 36).

61 Spresňujem, že článok 9 bod 27 písm. c) zákona o DPH znie takto: „as operações ... relativas a ... transferências, recebimentos ...“ a že portugalská jazyková verzia článku 135 ods. 1 písm. d) smernice 2006/112 znie takto: „as operações ... relativas a... transferências, créditos...“ (slová, ktoré som zvýraznil, možno preložiť v prvom prípade ako „prijatie peňažných prostriedkov“ a v druhom prípade ako „úvery“).

62 Podľa judikatúry uvedenej v bode 53 vyššie.

63 Na pojednávaní sa portugalská vláda vyjadrila, že vnútroštátny zákonodarca sa možno domnieval, že pojem „dlhy“ nebolo nutné spomenúť, pretože tým by sa opakoval pojem „plat[by]“, ktorý je použitý v tom istom písmene d). Komisia uviedla, že znenie použité v portugalskom práve nepredstavuje problém, pokiaľ je prax správnych orgánov v súlade s právnymi predpismi Únie.

64 Pripomínam, že v čase uzatvorenia zmluvy so spoločnosťou Starplant bola pohľadávka spoločnosti PNC nielenže už súdom priznaná, čo do jej dôvodu a výšky, ale bolo zaručené aj účinné vymożenie tejto pohľadávky a dlh bol prakticky urovnaný v nadväznosti na súdom schválený príklep udelený spoločnosti PNC k už skôr zexekvovanej nehnuteľnosti patriacej jej dlžníkovi (pozri tiež bod 34 vyššie).

65 Práva spojené so záväzkom zaplatiť exekútorovi rozdiel medzi sumou pohľadávky, ktorú mala PNC voči jej dlžníkovi, a cenou, za ktorú bol príklep nehnuteľnosti patriacej tomuto dlžníkovi schválený v prospech spoločnosti PNC (pozri bod 16 vyššie).

66 Pozri najmä rozsudky z 26. júna 2003, *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring* (C-305/01, EU:C:2003:377, body 49, 58 a 72 až 80), ako aj z 28. októbra 2010, *Axa UK* (C-175/09, EU:C:2010:646, body 29 až 36).

67 Komisia vo svojich písomných pripomienkach uviedla, že Starplant by ako nadobúdateľ alebo postupník naopak mohla byť zdanená, ak by sa ukázalo, že predmetné postúpenie predstavuje „vymáhanie dlhov“. Portugalská vláda vo svojom prednese vyjadrila pochybnosti o tom, či je možné službu poskytnutú spoločnosťou Starplant takto právne kvalifikovať, berúc do úvahy zabezpečenie platby, ktoré spoločnosti PNC pri tomto postúpení už patrilo. V každom prípade zdôrazňujem, že o takýto prípad nejde v spore vo veci samej, v ktorej proti sebe stoja len PNC a portugalská daňová správa.

71. Zastávam preto názor, že písmená b) a d) článku 135 ods. 1 smernice 2006/112 sa majú vykladať v tom zmysle, že ani jedno, ani druhé z nich sa nevzťahuje na transakciu, o akú ide v spore vo veci samej.

Návrh

72. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Supremo Tribunal Administrativo (Najvyšší správny súd, Portugalsko), odpovedal takto:

Článok 135 ods. 1 písm. b) a d) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že oslobodenie od dane z pridanej hodnoty ustanovené v uvedených písmenách b) a d) pre transakcie, ktoré sa v uvedenom poradí týkajú poskytovania a dojednávania úverov a ich správy, ako aj dlhov, sa nevzťahuje na transakciu, o akú ide vo veci samej, ktorá spočíva v tom, že zdaniteľná osoba postúpi tretej strane za odplatu zaplatenú touto stranou svoje postavenie ako účastníka v exekučnom konaní na vymoženie pohľadávky, ktorá bola priznaná rozhodnutím súdu a ktorej splatenie bolo zabezpečené právom k zexekvovanej nehnuteľnosti na základe príklepu schváleného súdom v prospech tejto osoby.